

Kwaliteit van Leven

Oefeningen in overleven is een onvoltooid boek waar de Spaanse schrijver en minister van Cultuur Jorge Semprún (1923-2011) aan werkte, tot ziekte hem verhinderde het af te maken. In de tekst probeert hij zijn leven te reconstrueren tegen de achtergrond van de zeer bewogen twintigste eeuw. Als partizaan en verzetsstrijder tijdens de Tweede Wereldoorlog werd hij gevangen genomen om vervolgens het verloop van de oorlog door te brengen in het concentratiekamp Buchenwald. Op zijn oude dag mijmert hij: “Zeker, ouderdom, eindigheid waren voorzienbaar, meteen al vervat in de kalme of noodlottige banaliteit van de loop der dingen. Geen verrassing die leeftijd uiteindelijk te hebben bereikt, geen verdienste ook. Een lichte matheid, soms, dat wel. Verwondering ook, die vrolijk kan zijn, opwindend, of, afhankelijk van het moment geërgerd, weemoedig, zoveel kansen om jong te sterven misgelopen”.

De herinneringen van Semprún zijn gekleurd en ingevuld door zijn oorlogs- en kampervaringen, maar ook als we niet bekend zijn met deze schrijver en zijn beladen achtergrond, zullen de meesten van ons zich toch in dit soort mijmeringen herkennen. Op ieder moment, op welke leeftijd dan ook, kunnen vergelijkbare gedachten een mens overvallen als hij reflecteert op de invulling van zijn leven en de kwaliteit ervan.

Kwaliteit van leven, vooral in de gezondheidszorg, is een omvangrijk en moeilijk te definiëren begrip. Daarom hield de Vereniging voor Filosofie en Geneeskunde op 30 november 2013 haar jaarcongres over dit thema: *Kwaliteit of QALY-tijd? Over het begrip 'kwaliteit van leven' in de gezondheidszorg*. Kwaliteit van leven staat terecht tussen aanhalingstekens en geeft de diversiteit van het onderwerp aan. Dat blijkt uit de verschillende bijdragen waaruit wij, gastredacteuren Karin Janssen van Doorn en Marjanne van Zwol, dit themanummer in aansluiting op het congres hebben samengesteld.

Het openingsartikel van Evert van Leeuwen en Wilma Göttgens is een inleiding over welzijn, geluk en het goede leven; daarna volgt een uiteenzetting van Eric Ettema en Carlo Leget over kwaliteit van leven in de palliatieve zorg. Naast beide beschouwende artikelen staan de zakelijke gezondheid, de economische visie en de uitleg van QALY in het gezondheidsbeleid van Lieven Annemans. Deze drie *Capita Selecta* geven duidelijk de opvattingen van de auteurs weer. We vonden het niet nodig een reactie en een tegenreactie op een *Caput Selectum* toe te voegen. Daartegenover staat dat we in de rubriek *Gast* aan het woord in twee artikelen drie personen naar hun opinies vragen. Govert den Hartogh spreekt over de waarde van het leven in verhouding tot kwaliteit van leven. Suzanne van de Vathorst en Robert Pangalila praten met elkaar over criteria bij het nemen van beslissingen bij zwaar zieke kinderen en de belangrijkste blijkt de mogelijkheid van autonoom leven te zijn. Autonomie is echter niet alles, leert Ineke Bolt ons in de rubriek *Actualiteit*, terwijl Wim Distelmans euthanasie en levensbeëindiging als autonome beslissing bij minderjarigen bespreekt.

We stellen, aan het einde gekomen van dit themanummer, vast dat we terug zijn bij het beginpunt: kwaliteit van leven is een omvangrijk en moeilijk te definiëren gebied met veel facetten. In de rubriek *Beeld* van de Moraal, geschetst door Wouter Schrover, wordt dat via het gedicht van Verwey en met name de zin ‘slechts de wil om sterker te zijn dan leed of smart’ alsnog helderder gemaakt. De kwaliteit van iemands leven wordt mede bepaald door de wil om sterker te zijn dan leed en smart. Jorge Semprún had het kunnen zeggen.

Karin Janssen van Doorn en Marjanne van Zwol, gastredacteuren

Literatuur

Semprún J. *Oefeningen in overleven*. Autobiografisch fragment. Amsterdam: Meulenhof, 2014. ISBN:978-90-290-8927-2. 126 blz. Prijs: € 15,95.